

Cornelius Appels Ordination i Askov 30. Juli 1874.

Af M. C. Lindegaard.

Fru Ingeborg Appel skriver i sit smukke Stykke om H. Sveistrup i Ribe Amts Aarbog 1935 pag. 631, at hendes Forældre, Højskoleforstander L. Schrøder og Hustru Charlotte Wagner, ofte har betegnet Dagen for C. Appels Ordination i Askov Højskoles Gymnastiksal som den betydningsfuldeste og skønneste Dag i Askov Højskoles Historie. Men da denne Ordination var et Brud paa vort Lands kirkelige Love, affødte den en Retssag, hvor Birkedal og Sveistrup som Hovedmændene blev idømt en Bøde paa 400 Kr. og de andre fungerende Præster en Bøde paa 200 Kr. hver.

Da jeg i Malt Herreds Provstearkiv har en Beskrivelse af denne Retssag, og da jeg kunde tænke mig, at den har Interesse for en videre Læsekreds, skal jeg give et Uddrag af denne Sag og meddele Dommen i sin Helhed, fordi Dommens Præmisses faktisk samler alt, hvad der er kommet frem under Forhørene.

Den 13. November 1874 blev der ifølge Kirkeministeriets Ordre nedsat en Provsteret paa Tingstedet i Holsted, betjent af Provst for Malt m. fl. Herreders Provsti J. C. Schousboe og Herredsfoged og

Skriver i Gørding—Malt Herreder J. P. C. L. Petersen. Aktor var Prokurator Ferslev, og de tiltalte var Valgmenighedspræst *V. Birkedal*, Ryslinge, Sognepræsterne *Sveistrup*, *Vejen*, *Melby*, *Asperup*, *Clausen*, *Ryslinge*, *Knudsen*, *Lejrskov*, *Konradsen*, *Hvirring*, *Lillelund*, *Frørslev*, *Wagner*, *Alminde*, residerende Kapellaner *Dr. Helveg*, *Odense*, *Lange*, *Nyborg*, *Jacobsen*, *Nykjøbing*, Valgmenighedspræst *Lund*, *Østerjølby* paa Mors og Vicepastor *Bredsdorff*, *Jernved*,

Der blev holdt ialt 8 Retsmøder, 13. Novbr. og 8. Decbr. 1874, 26. Januar, 5. Februar, 21. April, 30. April, 28. Maj og 30. Juli 1875, ved hvilket sidste Møde der blev afsagt Dom over 12 af de tiltalte, idet en af de tiltalte, res. Kapellan Lange, Nyborg, var død 13. Juli, og da Dommens Præmisser, som før nævnt, indeholder alt, som er kommet frem af Betydning under Retsmøderne, vil det være tilstrækkeligt at afskrive Dommen in extenso.

D O M.

Under nærværende paa Foranledning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet anlagte Provsteretssag tiltales

1. Valgmenighedspræst *V. Birkedal* i Ryslinge;
2. Sognepræst *Sveistrup* i *Vejen*;
3. residerende Kapellan *Dr. Helveg* i *Odense*;
4. Sognepræst *Melby* i *Asperup*;
5. Sognepræst *Clausen* i *Ryslinge*;
6. Sognepræst *Knudsen* i *Lejrskov*;
7. Sognepræst *Konradsen* i *Hvirring*;
8. Valgmenighedspræst *Lund*, *Østerjølby* paa *Mors*;
9. Sognepræst *Lillelund* i *Frørslev*;
10. residerende Kapellan *Jacobsen* i *Nykjøbing*;
11. Vicepastor *Bredsdorff* i *Jernved*;
- og 12. Sognepræst *Wagner* i *Alminde*

— den førstnævnte, Valgmenighedspræst Birkedal, for den 30. Juli 1874 at have i Askov Højskoles Forsamlingsaal ordineret Seminarist og Lærer Cornelius Appel af Rødding til at være Præst for en Friemenighed i Nordslesvig, og de øvrige tiltalte for den mer eller mindre virksomme Andel, de havde taget i bemeldte Ordinationshandling.

Endelig tiltales Valgmenighedspræst Lund for ved den omhandlede Lejlighed at have holdt Skriftetale og Sognepræst Knudsen for at have administreret Alterens Sakramente.

Med Hensyn til Anledningen til den paagjældende Ordination, Forberedelsen til den og selve Handlingen er der ved de tiltaltes egne Tilstaaelser, der stemmer med, hvad der iøvrigt er fremkommen, oplyst følgende:

Tiltalte Sognepræst Sveistrup var i Aaret 1861 beskikket som Sognepræst for Rødding og Skrave Menigheder i Nordslesvig. Efter at Slesvig ved Fredsslutningen i 1864 var afstaaet til Tyskland, blev Sveistrup i 1867 af den preussiske Regering afsat fra sit Embede. Der dannede sig derefter i de følgende Aar en Menighed om ham, bestaaende af Familier i de nordslesvigske Distrikter, for hvilke han, dels i sit Hus i Rødding, hvor han fremdeles forblev boende, og dels i Rødding Højskolebygning, holdt Gudstjeneste, og som han betjente med Nadveren og Barneaab i Vejen Kirke her i Landet, som den daværende Sognepræst havde tilbudt ham at benytte. Saadan vedblev Forholdet, indtil Sognepræsten i Vejen ikke længer turde tillade, at der i denne Kirke døbttes Børn af slesvigske Forældre. Sognepræst Sveistrup døbte nu saadanne hjemme i Forældrenes Huse og vedblev hermed, indtil de preussiske Autoriteter forbød ham at foretage nogensomhelst ministerial Hand-

ling med Medlemmer af den evangelisk lutherske Kirke i Slesvig og Holsten. Dette Forbud havde til Følge, at de Familier, som ikke vilde betjenes af de af den preussiske Regering indsatte Præster, efterhaanden som der fødtes Børn i Familien, udtraadte af den slesvig-holstenske Landskirke, hvorved de opnaaede Frihed til ifølge de slesvigske Love at lade deres Børn døbe af ham. Han vedblev altsaa fremdeles at udføre Daabshandlinger for saadanne udtraadte Familier i Rødding og Omegn. I Aaret 1870 blev han beskikket til Sognepræst i Vejen og Læborg og vedblev i denne Stilling at betjene de Slesvigere, der ønskede det, med Nadverens Sakramente og med Daaben, dem der var udtraadt af Landskirken, medens hans Virksomhed som Prædikant overgik til Lærer Cornelius Appel i Rødding, der siden 1865 havde opholdt sig dersteds. Sognepræst Sveistrup har dog ogsaa ved Siden heraf, ligesom andre danske Præster, gæstet Slesvig og der døbt og holdt Nadvere, indtil han i 1873 paadrog sig en Mulkt herfor, og indtil der udkom et Forbud imod, at danske Præster talte i nogen gudstjenstlig Forsamling i Slesvig, hvad enten denne bestaar af udtraadte eller ikke-udtraadte.

Imidlertid var der hos de Beboere, som havde samlet sig om Lærer Appel, opstaaet Ønske om at faa ham indviet til Præstegerningen. Ønsket herom blev første Gang, efter hvad der er oplyst under Sagen, udtalt fra Sønderjydernes Side paa et Møde i Fredericia i December 1873; men allerede inden denne Udtalelse fremkom, havde Valgmenighedspræst Birkedal erholdt Kundskab om, at et saadant Ønske næredes, og at de kun var i Uvished om, hvilken dansk Præst de kunde faa til at foretage Præstevielsen. Af denne Grund lod Birkedal allerede paa det nævnte Møde

i Fredericia, hvor han ikke selv var til Stede, Appel vide, at han var rede til at foretage Ordinationen, hvis ingen anden skulde være villig dertil. Det var Tanken dengang, at Præstevielsen skulde foregaa i Slesvig; men inden den kunde foregaa, udkom imidlertid det ovennævnte Forbud mod, at danske Præster optraadte i gudelige Forsamlinger i Slesvig. Efter at Tanken om Ordinationen saaledes var forberedt, sammentraadte der paa Rødding Folkehøjskole d. 12. Juni 1874 en Forsamling af Nordslesvigere, i hvilken det blev vedtaget, at der skulde forsøges indrettet en fuldstændig Gudstjeneste for de Mænd og Kvinder i Rødding og nærmere og fjernere Omegn, som var udtraadte af Landskirken, men som følte sig knyttet til den levende Menighed i Danmark. Derfor blev det overdraget 5 Mænd i Forsamlingen at træffe de ydre Skridt, som var nødvendige i denne Anledning. I Henhold til det saaledes passerede henvendte 4 af de anførte Mænd sig — den femte var imidlertid død — til Lærer Cornelius Appel ved en Skrivelse, dateret 24. Juli 1874, hvorved de anmodede ham om at søge præstelig Indvielse til at udføre den ved Mødet besluttede fuldstændige Gudstjeneste.

Allerede forinden, den 6. eller 7. Juli 1874, havde Appel talt med Højskoleforstander Schrøder i Askov og opnaaet Samtykke, hvilket man antager senere at være bleven tiltraadt af den anden Højskoleforstander, Nutzhorn, til at Askov Højskoles Forsamlingsaal benyttedes til Ordinationshøjtideligheden, da denne ikke kunde foregaa i Slesvig paa Grund af det udstedte Forbud. Samme Dag talte Lærer Appel ogsaa med Valgmenighedspræst Birkedal, der da definitivt lovede at ville præstevie ham og, som det maa antages, i Askov. Ved senere Forhandlinger og navnlig ved en Sammenkomst hos Appel den 24. Juli, hvor tiltalte

Sveistrup, Højskoleforstander Schrøder og de 4 Mænd, der samme Dag rettede Skrivelsen til Lærer Appel, som foran er omtalt, var tilstede, blev det bestemt, at Ordinationen skulde foretages den 30. Juli, hvilken Dag Birkedal efter Opfordring lovede at ville møde for at ordinere Appel. Ved dette Møde udfærdigede Sognepræst Sveistrup Indbydelsesbreve til de andre Præster, som Appel ønskede skulde være tilstede ved Handlingen med Undtagelse af Sognepræst Wagner, der paa anden Maade blev indbudet. I Indbydelsesbrevene anmodedes de med Undtagelse af Bredsdorff at medtage deres Præstekjoler.

Aftenen før Handlingen skulde foregaa samledes samtlige tiltalte Præster i Vejen Præstegaard, og her blev det bestemt, at Sveistrup skulde holde Indledningstalen, og at Valgmenighedspræst Lund skulde forrette Skriftemaal og Altergang. Efter Ankomsten til Askov den næste Dag umiddelbart før Ordinationen blev de øvrige Forretninger fordelte, og navnlig blev det da bestemt, at Sognepræst Knudsen skulde uddele Nadveren istedetfor Lund, ligesom det, efter et fra tilstedeværende Lægmand udtalt Ønske derom, blev besluttet, at Appel under Handlingen skulde være iført Præstedragt.

I Askov Folkehøjskoles Forsamlingsaal, der ved Foranstaltning af Skolens Forstander var særlig indrettet til dette Brug, foregik derefter Ordinationen i Overværelse af Medlemmer af den Menighed, som havde valgt Appel til Præst, og af en Del Beboere fra Slesvig og Kongeriget, som i den Anledning var samlede. Appel traadte ind i Salen ledsaget af de tiltalte Præster, der ligesom han var iført Ornat. Der blev afsunget en Psalme, og Valgmenighedspræst Lund traadte frem og holdt en Skriftetale, idet foruden Appel hans tre Sønner, hans tilkommende Svi-

gerdatter og dennes Forældre samt nogle flere af de tilstedeværende Lægfolk ønskede at forberedes til Nadveren. Efter Skriftemaalet holdt tiltalte Sognepræst Melby Indgangsbønnen, og efter at atter en Psalme var sungen, gik Sognepræst Sveistrup op paa den i Salen anbragte Talerstol og holdt Indledningstalen. Dernæst oplæste han Appels Kaldsbrev, den foranømtalte Skrivelse fra 4 Mænd af Menigheden, dateret 24. Juli 1874. En Psalme blev derefter afsungen, og Valgmenighedspræst Birkedal traadte frem og forrettede Indvielsen. Han begyndte med Messe; derefter besteg han Talerstolen og holdt en Prædiken, hvorefter han tilspurgte Appel, saaledes som det er omhandlet i et af Birkedal og nogle af de øvrige tilstedeværende udfærdiget Brev om Ordinationen, og paa disse Spørgsmaal modtog Appels Ja, og i Forening med de øvrige tiltalte og en tilstedeværende norsk Præst samt seks tilstedeværende Lægfolk, tre fra Kongeriget og tre fra det slesvigske, hans Haandslag.

Valgmenighedspræst Birkedal overgav ham derefter, som det hedder i Brevet, med Haandspaalægelse det hellige Prædikeembede efter den apostoliske Skik i Navnet Gud Faders, Søns og Helligaands, og gav ham Magt og Myndighed til herefter som en ret Guds og Jesu Kristi Tjener at prædike Guds Ord hemmelig og aabenbar i Kirken, at uddele de højværdige Sakramenter efter Kristi egen Indstiftelse, at binde Synden paa den halstarrige og løse den paa den bodfærdige og ellers alt, hvad dette Guds hellige Kald vedkommer efter Guds Ord og den kristelige Skik og Brug. Endelig — hedder det videre — nedbad vi alle under Haandspaalægelse med Fadervor og de andre ved saadan Lejlighed brugelige Bønner Guds Velsignelse over denne hans Tjener«.

En Salme blev derefter atter afsungen, Appel holdt fra Talerstolen en kort Prædiken, hvorpaa paany blev sungen en Salme, og dernæst fandt der Altergang Sted med de sædvanlige Salmer. Sognepræst Knudsen forrettede Tjenesten ved Uddelingen af Nadveren til Appel og de øvrige Personer, der nød denne med ham, samt den derefter følgende Messe. Guds-tjenesten sluttede med en Salme og den sædvanlige Bøn, der blev fremsagt af Sognepræst J. Clausen.

Om den saaledes udførte Ordination udfærdigedes der samme Dag det ovenfor berørte Brev, hvori bevidnes, at Cornelius Appel er bleven indviet til Gudsordets Forkynder og Sakramenternes Forvalter i den Kreds, som dertil har kaldet ham. Dette Brev blev underskrevet af samtlige de tiltalte og de øvrige tilstedeværende, som havde deltaget i Haandslaget og Haandspaalæggelsen.

Den af dem foretagne Handlings Berettigelse har de tiltalte Præster villet forsvare ved at gøre gældende, at de ikke ved at foretage samme er optraadte som Præster i den danske Folkekirke, men som Medlemmer af den hellige, almindelige Kirke. Da nu de her i Landet foreskrevne Betingelser for Præstevielse ikke kunne være gældende for andre end de Menigheder, som hører under Folkekirken, og Appels Menighed staar aldeles udenfor denne, er det efter deres Mening en Selvfølge, at de danske Love ikke er overtraadte, og at der heller ikke kan være Tale om at paalægge dem noget Strafansvar efter disse. Heller ikke de Regler, som gælder for det evangelisk kristelige Trossamfund, betragtet fra et almindeligt kristeligt Standpunkt, skulde efter deres Formening være overtraadt, da det efter disse Regler ikke er nødvendigt, at Kaldelse til Præst sker af andre end selve Menigheden, eller at Ordination til Præstevirksomhed

skal foretages af en Biskop, saaledes som efter den danske Folkekirkes Love indenfor denne, hvorimod Præstevielse kan foretages af enhver ordineret Mand og i Nødstilfælde endogsaa af selve Menigheden. Det er nu netop noget saadant, de vilde hævde, at der i nærværende Tilfælde er foregaaet. Ved de Forbud, som efterhaanden var udkommen fra den preussiske Regering, var de nordslesvigske Beboere eller den Del deraf, som tidligere havde sluttet sig om Sveistrup, efterhaanden stedte i aandelig Nød, da de ikke kunne føle sig tilfredsstillede ved den Forkyndelse af Ordet og Forvaltning af Sakramenterne, som Landskirken *der* bød dem gennem sine egne Præster. De traadte derfor ud af Landskirken, dannede en Menighed og kaldte Lærer Appel til deres Præst. Paa Grundlag af denne Kaldelse fandt derefter Ordinationen Sted af de tiltalte, som anført *ikke* i Egenskab af Præster for den danske Folkekirke, *men* som Medlemmer af den hellige, almindelige Kirke. Da de Regler, som denne tilsteder, er fulgte, foreligger der altsaa heller ingen Overtrædelse af de Pligter, som paa hviler dem efter dens Skikke.

Denne Opfattelse fra de tiltaltes Side kan Retten ikke give Medhold.

For nemlig rigtig at kunne bedømme om den foretagne Ordination berører de tiltaltes Stilling som Præster i den danske Folkekirke og altsaa som danske Statseembedsmænd, hvoraf ogsaa afhænger Spørgsmaalet om, hvorvidt Retten er kompetent til at paa-dømme Forholdet — en Antydning om, at en saadan Kompetence skulde mangle, har de tiltalte straks ved Sagens Foretagelse fremsat — bliver det efter Rettens Formening nødvendigt at undersøge, hvilken Betydning, der kan tillægges de i Chr. d. 5tes danske Lov og senere Bestemmelser indeholdte Regler om Ordi-

nation til Præstevirksomhed indenfor den tidligere danske Statskirke, nu Folkekirken; — om disse Lovregler for Folkekirkens Præster kun er bindende med Hensyn til Forhold, der strengt kunne paavises at falde ind under dennes Omraade, eller om de ogsaa har en videregaaende Betydning, navnlig paalægger dem Pligter, naar der bliver Spørgsmaal om deres Forhold til Menigheder udenfor Folkekirken, som hører til samme Lære som dennes.

Det maa da erindres, at Grunden til, at Lovgivningsmagten har fundet sig foranlediget til at foreskrive saadanne Regler som de i den danske Stats eller nu Folkekirke bestemte — fornuftigvis ikke alene kan have været den at ville ordne Administrationen indenfor den danske Kirkes Omraade, men ogsaa den, at man med Omhu har villet sørge for, at den evangelisk lutherske Kirke, hvoraf den danske Folkekirke er et Led, opretholdes i sin Renhed, villet forebygge, at der opstaar Fare for sekteriske Partier imellem den Religions Bekendere, hvortil Folkekirkens Menigheder hører, forsaavidt det stod i Statens Magt. Derfor foreskrives det, at de Personer, der ville opnaa Præstevieelse, skulle have underkastet sig theologisk Embedseksamen, og derfor er det bestemt, at de skulle underkastes yderligere Eksamination af en højere Gejstlig, nu Biskop, og afholde Prøveprædiken. Men naar nu saaledes den Myndighed, der staar i Spidsen for den danske Folkekirke, foreskriver særegne Betingelser for de Personer, der attraa Ansættelse som Præster i den evangelisk lutherske Kirke, forsaavidt dens Omraade strækker sig, saa kan det ikke skønnes rettere, end at der herhjemme maa være stillet den Fordring til Folkekirkens egne Embedsmænd, at de afholder sig fra saadanne Handlinger, hvorved det

Formaal, som Staten har sat sig ved overhovedet at foreskrive disse Regler, modarbejdes.

Forsaavidt angaar Menigheder, der ikke hører under den danske Folkekirkes Omraade, maa dette altsaa have til Følge, at selv om den øverste danske Kirkemyndighed ikke *som saadan* kan siges at have Competence til at lade Ordinationer foretage, saa har dog paa den anden Side heller ikke nogen ordineret Mand, der ved at indtræde i den danske Folkekirkes Tjeneste og ved sin Embedsed har forpligtet sig til at følge dennes Lære, Skik og Orden, Berettigelse til at foretage den, da det paa Grund af det ovenfor udviklede, ifølge vor Kirkelovgivnings Aand ikke kan overlades *til en hvilken som helst ordineret Præsts individuelle Skøn at bedømme* om den, der ønsker Ordination, er i Besiddelse af de Egenskaber, som den danske Folkekirke anser nødvendige for Præstevirksomhed i den evangelisk lutherske Kirke. En Adskillelse mellem de tiltaltes Virksomhed som Præster i den danske Folkekirke og som Medlemmer af den hellige, almindelige Kirke kan der ikke være Tale om i saadanne Tilfælde som det foreliggende. *En saadan Dobbeltthed er uforenelig med deres Stilling som Embedsmænd og kan ikke taales af Staten.* Saa længe de staar i Folkekirkens Tjeneste, maa de finde sig i, at deres udvortes fremtrædende Handlinger, forsaavidt de berøre det kirkelige, betragtes fra et dansk kirkeretsligt Standpunkt. Hertil kommer, at specielt i det her omhandlede Tilfælde er de tiltalte, efter hvad der foreligger, end ikke optraadt *blot* som Medlemmer af den evangeliske Kirke, men ligefrem *som ordinerede Præster*. Dette fremgaar tydelig af den af tiltalte Sognepræst Sveistrup ved Ordinationen holdte Indledningstale, hvor det udtrykkelig udtales, at Handlingen foregik, *fordi Appel af Menig-*

heden var opfordret til at søge „Indvielse for danske Præster“, og af Kaldsbrevet, hvori der fremsættes Begæring om, »at Du (Appel) hos Trosfæller i Kongeriget Danmark som have modtaget Indvielse . . . (ulæseligt Ord), vilde søge en lignende Indvielse«.

Om nu altsaa end Cornelius Appel har været lovlig kaldet — hvad det ikke vedkommer Retten at undersøge, eftersom Menigheden ligger udenfor den danske Stats Territorium —; om end efter almindelige evangelisk lutherske Grundsætninger en Præstevielse kan ske af enhver ordineret Mand og i Nødstilfælde af selve Menigheden, — foreligger der dog i det her omhandlede Tilfælde en Overtrædelse fra de tiltaltes Side af deres Pligter som Præster i den danske Folkekirke, en Overtrædelse, som er hjemfalden til Straf efter Lov 10. Febr. 1866 § 141, da de derved har krænket det offentliges Ret til at fordre, at de afholde sig fra slige Handlinger, som de ved Indtrædelse i Folkekirkens Tjeneste, paa Grund af dennes hele Ordning, maa være afskaarne fra at foretage.

At der ved Ordinationen ikke er foregaaet noget forargeligt, men at den tvært imod har haft et højtideligt Præg; at de har staaet i den Formening, at den paagældende Menighed i Slesvig var i en saadan Nødstilstand — hvad Retten ikke kan give dem Medhold i — at der var en særlig Opfordring for dem til at træde den til Hjælp; at de endelig ved selve Handlingen — uagtet *de optraadte i Folkekirkens Embedsdragt* og væsentlig benyttede dens Ritual — har lagt Vægt paa, at Præstevielsen ikke gav Adgang til Embede i den danske Folkekirke, — alt dette er ikke i Stand til at diskulpere*) dem.

Med Hensyn til, at der specielt er beordret Til-

---

*) fritage for Straf.

tale mod Valgmenighedspræst Lund og Sognepræst Knudsen for at have forvaltet Alterens Sakramente, skønner Retten ikke, at der herfor bør paalægges dem noget særligt Strafansvar, naar henses til, at denne Virksomhed ikke paa Grund af dens Forbindelse med selve Ordinationshandlingen findes at burde betragtes som en selvstændig Forbrydelse, men nærmest maa opfattes som sluttende sig til Ordinationen og som en — om end mindre væsentlig — Del af denne, hvortil kommer, at Bestemmelsen om, hvem der skulde forrette Alterens Sakramente først blev truffen efter at Præsterne var kommen sammen og i Forening havde forhandlet herom, saa at de i alt Fald samtlige var meddelagtige.

Ved Udmaalingen af den Straf, som de tiltalte har forskyldt, maa det som særlig skærpende Momenter komme i Betragtning, for Valgmenighedspræst Birkedals Vedkommende, at han er den, der har foretaget selve den egentlige Hovedhandling, modtaget Appels Svar og beklædt ham med Præsteværdigheden, og for Sognepræst Sveistrup, at han har udvist en særdeles betydelig Virksomhed ved Forberedelsen til Ordinationen, nemlig udstedt Indbydelse til de øvrige deltagende Præster, samt ved Ordinationen gennem sin Indledningstale søgt at motivere dens Berettigelse og dernæst bestyrket de øvrige tiltalte i deres Forsæt. Disse to tiltalte findes derfor at burde betegnes som Hovedmænd.

Under Hensyn til det saaledes anførte findes Straffen at burde bestemmes, for Valgmenighedspræst Birkedal, der tidligere har været tiltalt for i et Inserat i Bladet »Fædrelandet« at have gjort en af det forrige danske Cancelli afgiven Resolution til Genstand for en i hans Egenskab af Embedsmand pligtstridig og utilbørlig Kritik, men efter at han ved Provste-

retsdøm var ifunden en Bøde af 50 Rdl., ved den derpaa følgende Ribe Stifts Landemodes Dom af 18. August 1845 blev frifunden for Aktors Tiltale, dog med Paalæg af Sagsomkostninger, efter den nævnte Paragraf i Straffeloven, sammenholdt med § 47, 1 mbr., og for Sognepræst Sveistrup efter de samme Straffebestemmelser jfr. med § 51, til en Statskassen tilfaldende Bøde for hver af 400 Kr., som i Mangel af fuld Betaling bliver at afsone med simpelt Fængsel i 30 Dage af hver især.

For samtlige øvrige tiltalte bestemmes Straffen ifølge Straffelovens § 141 sammenholdt med § 47, 2 mbr. for hver især til en ligeledes Statskassen tilfaldende Bøde af 200 Kr., der i Mangel af fuld Betaling bliver at afsone med simpelt Fængsel i 15 Dage af hver især.

Derhos vilde de tiltalte have at tilsvare alle af nærværende Sag flydende Omkostninger, derunder i Salær til Aktor, Prokurator Ferslev 80 Kr. og Diætspenge til denne Sagfører efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Det Forhold, hvori disse Omkostninger vil være at udrede af dem, bestemmes saaledes:

De tiltalte, Valgmenighedspræst Birkedal og Sognepræst Sveistrup betale En for begge og begge for En Halvdelen, og de øvrige tiltalte En for alle og alle for En den anden Halvdel.

Sagførelsen har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret:

De tiltalte bør til Statskassen bøde: Valgmenighedspræst Birkedal, Ryslinge, og Sognepræst Sveistrup i Vejen hver 400 Kr., som i Mangel af fuld Betaling afsones med 30 Dages simpelt Fængsel, res. Kapellan Dr. Helweg i Odense, Sognepræst Melby i Aspe

rup, Sognepræst Clausen i Ryslinge, Sognepræst Knudsen i Lejrskov, Sognepræst Konradsen i Hvirring, Valmenighedspræst Lund i Østerjølby paa Mors, Sognepræst Lillelund i Frørslev, res. Kapellan Jakobsen i Nykjøbing, Vicepastor Bredsdorff i Jernved og Sognepræst Wagner i Alminde hver 200 Kr., som i Mangel af fuld Betaling afsones med 15 Dages simpelt Fængsel.

Saa bør de tiltalte og tilsvare alle af Sagen flydende Omkostninger, derunder Salær til Aktor, Prokurator Ferslev 80 Kr. og Diæter til bemeldte Sagsfører efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, saaledes at Valgmenighedspræst Birkedal og Sognepræst Sognepræst Sveistrup En for begge og begge for En betale Halvdelen og de øvrige tiltalte En for alle og alle for En den anden Halvdel.

At efterkomme under Adfærd efter Löven.

Schousbo. Petersen.

Fremlagt og afsagt i Malt Herreds Provsteret den 30. Juli 1875.

Schousbo. Petersen.

Provsteretten hævet.

Som Afslutning af denne interessante Sag, der er et Stykke af Danmarks Kirkehistorie, bør tilføjes, hvad Provst J. Nissen skriver i sin Bog »Ti Levnedsløb« pag. 234. »De (Præsterne) blev ved Provsteretten idømt en Bøde, som Landemoderetten forhøjede, men Højesteret atter efter en glimrende Forsvarstale af Birkedal, der vakte megen Bevægelse, nedsatte. For Birkedal og Sveistrup kom Bøden til at lyde paa 200 Kr., for de andre Præster paa hver 100 Kroner.

Nogle Aar efter, i 1881, da Sveistrup havde været med til at underskrive Askovadressen om de kirkelige Frihedskrav, maatte han atter sammen med andre Præster møde for de kirkelige Retter; men denne Gang blev de frikendt.«
